

Вячеслав Кондратьєв, Людмила Бадогіна, Людмила Вакуленко

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м.Дніпропетровськ

Кафедра педіатрії 2

ІННОВАЦІЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПЕДІАТРІЇ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ОЧАМИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Анотація

Проведено порівняльний аналіз відношення іноземних студентів п'ятого курсу, що навчаються за спеціальністю «лікувальна справа», до традиційних та інноваційних форм викладання педіатрії у вищому медичному закладі в умовах кредитно-модульної системи навчання. За даними анкетного опитування студенти цілком позитивно оцінюють і сприймають запропоновані інноваційні методики засвоєння теоретичного матеріалу і практичних навичок з де-якими відмінностями між студентами, що навчаються на російській та англійській мові.

Ключові слова: вища медична освіта, викладання педіатрії, інновації

Аннотация

Проведен сравнительный анализ отношения иностранных студентов пятого курса, которые обучаются по специальности «лечебное дело», к традиционным и инновационным формам преподавания педиатрии в высшем учебном медицинском заведении в условиях кредитно-модульной системы обучения. По данным анкетного опроса студенты вполне позитивно оценивают и воспринимают предложенные инновационные методики освоения теоретического материала и практических навыков с некоторыми отличиями между студентами, обучающимися на русском и на английском языках.

Ключевые слова: высшее медицинское образование, преподавание педиатрии, инновации

Abstracts

The comparative analysis of attitude of foreign students of fifth course who study on specialties "medical business" to traditional and to the innovation forms of teaching of pediatrics in higher educational medical establishment in the conditions of the credit-module departmental teaching is conducted. From data of the questionnaire students enough positively estimate and perceive innovative methodologies that is offered for mastering of theoretical material and practical skills. There are some differences between estimation was made by students, who study in Russian and in English.

Keywords: higher medical education, teaching of pediatrics, innovation

Вступ.

Важливішим завданням сучасної вищої медичної освіти є створення умов для розвитку у студентів широкого кола компетенцій, стійких практичних навичок, здібностей швидко приймати рішення та бездоганно виконувати більшість маніпуляцій і втручань, особливо при невідкладних станах [5]. У педагогічний процес медичних ВНЗ України впроваджено кредитну систему навчання, при цьому сучасна концепція підготовки фахівців з вищою медичною освітою спрямована на підвищення якості навчання до рівня світових вимог [2].

Формуванню лікаря-спеціаліста, що володіє високою компетентністю і здатного повноцінно працювати в закладах охорони здоров'я сприяє використання нових методів викладання і навчання (індивідуальні методи, навчання в групі і засвоєння практичних навичок на робочому місці) [1,7,8]. При викладанні педіатрії навчальний процес повинен відповідати сучасним досягненням галузей медицини і фармації, а на практичних заняттях на клінічних кафедрах необхідно приділяти максимум часу для роботи і спілкування з хворими дітьми, їх батьками і родичами, самостійної роботи під час лікарської практики в стаціонарі і поліклініці.

Принциповим і важливим для навчання майбутнього лікаря є подання нової наукової та практичної інформації не для її елементарного засвоєння, а для вирішення нестандартних задач і прикладних проблем конкретного

предмету. При цьому інноваційні методи навчання стимулюють розвиток не тільки студента, але і викладача [4].

Представлене дослідження було продовженням роботи, результати якої були представлені на «Філософсько-гуманітарних читаннях у 2015 році [6]. Метою нашого дослідження було визначення ефективних методик викладання педіатрії у вищому медичному навчальному закладі на підставі порівняльної оцінки відношення студентів п'ятого курсу, що навчаються за спеціальностями «лікувальна справа» до традиційних та інноваційних форм викладання клінічної дисципліни в умовах кредитно-модульної системи навчання. Вивчалась думка студентів-іноземців.

Результати дослідження та їх обговорення.

Оцінку відношення студентів до різних форм викладання педіатрії було здійснено шляхом анкетування 55 іноземних студентів 5 курсу, які навчаються за спеціальністю «лікувальна справа» (25 – «російськомовних» та 30 – «англомовних») на підставі порівняльного аналізу педагогічних прийомів і форм проведення занять на кафедрі педіатрії 2 ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».

Освоєння навчального матеріалу студентами під час *тематичної лекції*, надає умови для глибокого і всебічного вивчення студентами найбільш актуальних і складних проблем теми. При цьому участь студентів у дискусії з лектором, аналізі конкретних клінічних прикладів, можливих лікарських помилок (діагностичних, етичних, поведінкових) мотивовано викликає студентів до більш уважного прослуховування, дозволяє лектору оцінити ступінь розуміння студентами навчального матеріалу. Тематична лекція надає можливість не тільки надати певну інформацію за темою, але й залучити студентів до наявних труднощів та протиріч, існуючих у наукових досягненнях клінічної медицини сьогодення в конкретній медичній проблемі.

Результати анкетування студентів показали, що тематичну лекцію, як форму подання навчального матеріалу, позитивно на «4» і «5» оцінювала більшість студентів з російською мовою навчання (69,2%) проти тільки 46,6%

англомовних студентів, при цьому негативну оцінку цієї методики навчання надали відповідно 11% та 6,7% студентів

Традиційне *опитування студентів* в усній або письмовій формі є однією з часто використовуваних, але низько ефективних форм проведення практичного заняття. При цьому всі російськомовні студенти сприймали теоретичний розбір теми заняття з викладачем у формі усного опитування позитивно і визначали, як одну з оптимальних методик подання навчального матеріалу, що могло свідчити про недостатність часу, який студенти відводили для самостійної підготовки до занять вдома. В той же час студенти, які навчаються на англійській мові не так високо оцінили цей метод викладання, і значна їх частина (26,7%) вважала його недоцільним.

Для вирішення проблемних ситуацій, що можуть виникати в подальшій практичній діяльності лікаря, на клінічних кафедрах широко використовуються *клінічні ситуаційні завдання*. При цьому обговорення питань вирішення конкретної клінічної задачі в групі, разом з викладачем особливо важлива для формування навичок самостійного мислення, чіткого формулювання і обґрунтування своїх рішень, що в свою чергу необхідно в лікарській практиці при спілкуванні з хворим, дитиною або її батьками і родичами. За результатами анкетного опитування переважна більшість студентів (79,2% російськомовних і 73,3% англомовних) оцінювала методику вирішення клінічних ситуаційних завдань з викладачем позитивно і вважала за доцільне при проведенні практичного заняття. Що стосується *демонстрації викладачем рідкісних випадків захворювань* за допомогою комп'ютерної техніки в мультимедійному форматі, такий підхід з нашої точки зору є достатньо важливим оскільки не всі такі захворювання можуть бути продемонстровані в клініці під час проходження студентами циклу занять на відповідній клінічній базі. Але ця методика була оцінена досить неоднозначно. Позитивно її оцінили 80,0% російськомовних і лише 60,0% англомовних студентів.

Значно більше студентів (92,4% і 82,8%) вважали за необхідне використовувати на практичних заняттях таку методику, як *клінічний розбір*

випадків захворювання «біля ліжка хворої дитини» та засвоєння практичних навичок (самостійно або під контролем викладача). Під час роботи «біля ліжка хворого» студенти набувають цінний досвід спілкування з хворими та їх родичами, приймають участь в професорських обходах, консилиумах. Спостереження студентами хворого в динаміці дозволяє у своїй подальшій професійній діяльності використовувати накопичений власний досвід та розвивати лікарську інтуїцію [3]. При цьому важливо, щоб студенти працювали з пацієнтами самостійно, склали план обстеження, лікування і заповнювали історію хвороби.

Інтерпретацію лабораторних аналізів, ЕКГ, УЗД та інших додаткових методів дослідження за даними історій хвороби під час самостійної роботи у відділеннях з пацієнтами студенти оцінювали по різному. Якщо студенти, що навчаються на російській мові, всі оцінили цю методику позитивно, то студенти з англійською мовою навчання високо оцінили інтерпретацію за даними історії лише лабораторних методів, відносно ж інструментального обстеження хворих вони вважали більш корисним безпосередньо брати участь або бути присутніми під час проведення того чи іншого обстеження, що свідчило про необхідність включення цього виду навчальної роботи у план проведення практичних занять.

Така інноваційна творча методика, як *підготовка студентом мультимедійної презентації за темою заняття з доповіддю* дозволяє студентам більш глибоко ознайомитись з великою кількістю інформаційного та наукового матеріалу, розкрити свій творчий потенціал, є елементом підвищення комунікабельності студента, вдосконалення його мови, готує майбутнього лікаря до публічних виступів. Все це сприяє поглибленому та якісному засвоєнню теми. Ця методика була більш високо оцінена більшістю студентів англійськомовного навчання (80,0% проти 48,5%).

Абсолютна більшість студентів (92,0% і 73,5%) під час самостійної підготовки до занять вдома використовує *інтернет-ресурси і користується web-сторінкою кафедри на сайті академії*. Така робота на практичному занятті

разом з викладачем також позитивно оцінювалася переважною більшістю російськомовних студентів (84%) і дещо менше - англомовними (53,3%).

В реальних умовах практики лікарю доводиться вирішувати проблеми, які досить рідко бувають стандартними, тому *підготовка студентів за допомогою тестів*, яка виховує у студента здатність знаходити єдину вірну відповідь при вирішенні традиційних навчальних задач, як це пропонується в тестах, мало сприяє формуванню особистості майбутнього лікаря спеціаліста. На нашу думку, тестові завдання можуть бути ефективними для контролю засвоєння студентом теоретичних знань і виключно для проведення державної атестації у вигляді тестових іспитів “Крок-2”. За даними анкетування 80% російськомовних іноземних студентів і лише 33,3% англомовних студентів вважали вирішення тестів із бази “Крок-2” з подальшим розбором помилок доцільним, 4% і 40% студентів, відповідно, урахувало таку методику задовільною, а 16% і 26% - сприймали цей навчальний захід на заняттях негативно.

Порівняльний аналіз відношення студентів до різних методів викладання педіатрії показав, що всі студенти дали високу оцінку клінічним розборам і відпрацювання практичних навичок біля ліжка хворої дитини. Російськомовні студенти також високо оцінювали теоретичні розбори теми заняття з викладачем з опитуванням, а англійськомовні – більшу перевагу віддавали активним формам занять, де можна використати творчий підхід.

Висновки.

Навчання з використанням інноваційних технологій у вищому медичному навчальному закладі є одним із сучасних ефективних педагогічних підходів при вирішенні сучасних задач підготовки фахівців. Інноваційні методи навчання включають активні методи і форми засвоєння учбового матеріалу, які відрізняються динамічністю і стимулюванням уявної і практичної діяльності студентів в процесі оволодіння професійними навичками. Проведені дослідження показали, що студенти вищого медичного навчального закладу, незалежно від особливості навчання цілком позитивно оцінюють і сприймають

запропоновані інноваційні методики засвоєння теоретичного матеріалу і практичних навичок, особливо ті, які передбачають безпосереднє спілкування з пацієнтами.

Література.

1. Артюхов И.П. Инновационные образовательные технологии и система менеджмента качества медицинского вуза/ И.П. Артюхов, С.Ю.Никулина, В.Н.Тимошенко//Инновационные педагогические технологии в медицинском образовании. Вузовская педагогика: материалы конференции.- Красноярск: Версо, 2010.- С.29-33.
2. Бакун О.В. Впровадження інноваційних методик в організації навчального процесу для студентів спеціальності «лікувальна справа»/О.В.Бакун, О.А.Андрієць// Матер. X Всеукраїнської навч.-наукової конф. з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах України на новому етапі», Тернопіль.-2013.Ч.2.-С.24-25.
3. Бондаренко А.Л. Использование современных образовательных технологий на кафедре инфекционных болезней/А.Л.Бондаренко, Т.И.Калужских, С.В.Аббасова и др.//Матер. X Всеукраїнської навч.-наукової конф. з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах України на новому етапі», Тернопіль.-2013.Ч.2.-С.48-51.
4. Горшунова Н.К. Инновационные технологии в подготовке врача в системе непрерывного профессионального образования/ Н.К.Горшунова// Фундаментальные исследования.-2009.-№2.-С. 86-88.
5. Запорожан В.Н. Без інноваційних методів обучения підготувати сучасного лікаря неможливо/В.Н. Запорожан// Газета «Ваше Здоров'я».- 04.04.2014.
6. Кондратьєв В.О., Бадогіна Л.П., Вакуленко Л.І. Погляд студентів на інноваційні методики викладання педіатрії у вищому медичному

навчальному закладі //Філософсько-гуманітарні читання. Збірка наукових праць. Дніпропетровськ, 2015.- с. 80-84.

7. Конопля А.И. Компетентностная модель подготовки специалиста-медика/ А.И. Конопля // Высшее образование в России.-2010.-№1.-С.98-101.
8. Международные стандарты ВФМО по улучшению качества в медицинском образовании. Европейская спецификация. – Всемирная Федерация Медицинского Образования: Университет Копенгагена, Дания, 2007. – 80 с.

Заявка на участь у конференції:

П.І.Б. - Кондратьев Вячеслав Александрович

Організація - ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Науковий ступінь - доктор медичних наук

Вчене звання - професор

Посада - завідувач кафедри госпітальної педіатрії №1

Назва секції: Теорія і практика сучасної освіти

Тема доповіді: Погляд студентів на інноваційні методики викладання педіатрії у вищому медичному навчальному закладі

Контактна адреса: 49100. вул.Космічна, 13 обласна дитяча клінічна лікарня, кафедра госпітальної педіатрії №1

Контактний телефон: 0675686548

E-mail: vxk@mail.ru

П.І.Б. - Бадогіна Людмила Петрівна

Організація - ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Науковий ступінь - кандидат медичних наук

Вчене звання - доцент

Посада - доцент кафедри госпітальної педіатрії №1

Назва секції: Теорія і практика сучасної освіти

Тема доповіді: Погляд студентів на інноваційні методики викладання педіатрії у вищому медичному навчальному закладі

Контактна адреса: 49100. вул.Космічна, 13 обласна дитяча клінічна лікарня, кафедра госпітальної педіатрії №1

Контактний телефон: 0562-392-399

П.І.Б. - Вакуленко Людмила Іванівна

Організація - ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Науковий ступінь - кандидат медичних наук

Вчене звання - доцент

Посада - доцент кафедри госпітальної педіатрії №1

Назва секції: Теорія і практика сучасної освіти

Тема доповіді: Погляд студентів на інноваційні методики викладання педіатрії у вищому медичному навчальному закладі

Контактна адреса: 49100. вул.Космічна, 13 обласна дитяча клінічна лікарня, кафедра госпітальної педіатрії №1

Контактний телефон: 0562-392-399